

УДК 351.746. 2

Сергій Павленко

Національна академія внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент,
провідний науковий співробітник відділу організації
наукової діяльності та захисту прав інтелектуальної власності
e-mail: pavlenko0212@gmail.com
пл. Солом'янська, 1, м. Київ, 03035, Україна

СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ “ТАКТИЧНА МЕТА” І “ТАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ” У ТЕОРІЇ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

<http://doi.org/10.23939/law2021.31.270>

© Павленко С., 2021

У статті за результатами узагальнення наукових позицій за тематикою дослідження зроблено висновок, що такі категорії, як “тактична мета” і “тактичне завдання” – взаємопов’язані, але не тотожні поняття.

Сформульовано власне визначення поняття “тактична мета” в теорії оперативно-розшукової діяльності – це кінцевий очікуваний (бажаний) результат, досягненню якого передують чітке визначення (конкретизація) оперативно-тактичних завдань, і їх виконання у спосіб, що забезпечить успішну реалізацію оперативно-тактичного рішення (зміна конкретної оперативно-тактичної ситуації у сприятливий бік).

Зазначається, що поняття “тактична мета” за змістом є ширше, ніж поняття “тактичне завдання”, і може включати декілька “тактичних завдань” у теорії оперативно-розшукової діяльності. Запропоновано класифікацію основних ознак, притаманних оперативно-тактичним завданням, що відрізняються від стратегічних завдань у теорії оперативно-розшукової діяльності, зокрема: за часовою ознакою; за масштабністю; за спрямованістю; за способом вирішення.

Ключові слова: тактика, мета, завдання, ситуація, рішення, оперативно-розшукова діяльність.

Аналіз наукової літератури свідчить про те, що правильно визначена мета і сформульовані для її досягнення завдання сприяють ухваленню оптимального тактичного рішення [1, с. 15].

Аналіз дослідження проблеми. Науково-теоретичним підґрунтям написання статті стали праці вчених у сфері оперативно-розшукової діяльності: О. М. Бандурки, В. І. Василичука, К. К. Горяїнова, М. Л. Грібова, Д. В. Гребельського, Е. О. Дідоренка, Ю. Ю. Орлова, М. А. Погорецького, В. Д. Пахомова, В. Г. Самойлова, В. В. Шендрика та ін.

Однак аналіз наукової літератури свідчить про відсутність окремого дослідження, присвяченого безпосередньо з’ясуванню сутності і співвідношення таких категорій у теорії оперативно-розшукової діяльності, як “тактична мета” та “тактичне завдання”, що обумовлює мету цієї статті.

Виклад основного матеріалу. Перед тим як розглянути безпосередньо предмет дослідження, вважаємо за потрібне коротко з’ясувати підходи вчених-правознавців до загальнотеоретичного розуміння сутності понять “мета” та “завдання” і їх співвідношення у науковій літературі.

Так, у працях окремих учених-правознавців доволі часто сутність категорій “мета” та “завдання” визначається одна через одну або ж взагалі використовуються як синонімічні [с. 157]. Наприклад, П. С. Елькінд вважає, що не можна визнати виправданими спроби сформулювати в теорії й законодавстві дві системи відповідних категорій – мети і завдання. Будь-який критерій їхнього розмежування за змістом виявився б штучним і надуманим [3, с. 38; 4]. Схожої точки зору дотримуються й інші вчені [5, с. 80–85; 6; 7; 8, с. 40], які зазначають, що розмежування таких понять, як “мета” і “завдання”, на практиці не існує, тому їх варто розглядати як рівнозначні синоніми.

Проте така позиція, на нашу думку, є не зовсім обґрунтованою, оскільки може призвести до помилкового, неправильного розуміння схожих між собою, але не тотожних понять.

Як цілком слушно з цього приводу зауважує В. В. Крикун, невірне використання понятійно-категоріального апарату може призвести до негативного впливу як на теоретико-методологічні аспекти функціонування відповідної інституції, так і на правозастосовчу практику [2, с. 158].

Тому у цьому питанні ми є солідарними з позицією тих учених-правників [9, с. 7], які наголошують на необхідності чіткого розмежування категорій “мета” від інших суміжних з нею категорій.

Про необхідність розмежування таких понять, як “мета” і “завдання” зазначають й окремі вчені у сфері оперативно-розшукової діяльності. Зокрема, І. В. Сервецький та О. М. Юрченко вважають, що мета розшукової діяльності у вузькому значенні полягає в захисті людини від злочинних посягань, а саме: від вчинення тяжких та особливо тяжких злочинів [10, с. 167]. Натомість завданнями розшукового права, як наголошують дослідники, є виконання доручень (волевиявлення, наказ) законодавця, передбачених законодавчими актами, що регламентують оперативно-розшукове право (законодавство), виконанням яких досягається мета [10, с. 169].

Цікавою в цьому контексті є думка О. М. Овчинникова, який, досліджуючи співвідношення мети і завдань оперативно-розшукової діяльності, зазначає, що, на відміну від мети, завдання – це певні наміри, визначені самим індивідом, або зовнішні вимоги, що встановлюються іншими особами чи зовнішніми обставинами, спрямовані на досягнення конкретної мети [11, с. 467].

У свою чергу М. А. Погорецький, здійснивши аналіз словникової літератури [12;13;14], дійшов висновку про те, що в етимологічному й семантичному значенні мета визначається як “те, чого хтось прагне, чого хоче досягти”, а завдання – “те, що хочуть здійснити”, “те, що вимагає виконання, розв’язання”, “питання для вирішення” [4].

Принагідно варто зауважити, що в Законі України “Про оперативно-розшукову діяльність” відсутня правова норма, яка безпосередньо визначає “мету” оперативно-розшукової діяльності. Водночас у ст. 1 цього закону законодавець визначив, що завданням оперативно-розшукової діяльності є пошук і фіксація фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, розвідувально-підривну діяльність спеціальних служб іноземних держав та організацій з метою припинення правопорушень та в інтересах кримінального судочинства, а також отримання інформації в інтересах безпеки громадян, суспільства і держави [15].

Отже, виходячи зі змісту ст. 1 Закону України “Про оперативно-розшукову діяльність”, можна дійти висновку, що вирішення завдань *оперативно-розшукової діяльності* (пошук і фіксація фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, розвідувально-підривну діяльність спеціальних служб іноземних держав та організацій) спрямовано на досягнення *мети оперативно-розшукової діяльності* (припинення правопорушень та в інтересах кримінального судочинства, а також отримання інформації в інтересах безпеки громадян, суспільства і держави).

Викладене вище та узагальнення наукових позицій [16; 11; 17] дає змогу зробити висновок про те, що визначені у ст. 1 Закону України “Про оперативно-розшукову діяльність” завдання у теорії оперативно-розшукової діяльності визначаються як стратегічні (загальні або основні), вирішення яких спрямоване на досягнення стратегічної мети оперативно-розшукової діяльності.

Натомість сутність тактичної мети і тактичних завдань у нормативно-правових актах, що регулюють здійснення оперативно-розшукової діяльності, прямо не визначена.

Не знайшла ця проблематика належного відображення й у наукових доробках вітчизняних учених у сфері оперативно-розшукової діяльності.

Зокрема, ґрунтовний аналіз наукової літератури з доступних (відкритих) джерел свідчить про те, що наукова дискусія щодо такої категорії, як “тактична мета” та її співвідношення із суміжною категорією “тактичне завдання” серед дослідників у сфері оперативно-розшукової діяльності взагалі відсутні.

Більш ґрунтовно ця проблематика розроблена в теорії криміналістики.

Тому вважаємо за потрібне звернутися до напрацювань учених-криміналістів у цій сфері.

Результати аналізу наукової літератури свідчать про те, що в криміналістичній літературі окремі вчені [18; 19] зазначають про рівнозначність і тотожність таких категорій, як “тактична мета” і “тактичне завдання”.

На нашу думку, такі позиції є дискусійними та потребують додаткового обґрунтування. Попри це, не вдаючись до їх детального аналізу, зауважимо, що ми дотримуємося протилежної точки зору і вважаємо, що такі категорії, як “тактична мета” і “тактичне завдання” – взаємопов’язані, але не тотожні поняття. Про це вже згадувалося нами вище при розгляді загальнотеоретичних понять мети і завдання.

Адже, як слушно зазначають окремі вчені, мета і завдання тактичних рішень – поняття, що розрізняються за змістом [1, с. 17].

Досліджуючи особливості інформаційних і тактичних рішень у складних слідчих ситуаціях, О. Є. Шуклін акцентує увагу на тому, що “тактична мета” є кінцевим бажаним результатом (при реалізації тактичного рішення), тоді як “тактичне завдання” є проміжним результатом цієї діяльності [20, с. 84]. Вважаємо такий підхід лаконічним і водночас ємним.

Вдало, на нашу думку, критерії розмежування співвідношення понять “тактична мета” і “тактичне завдання” запропонував О. Ю. Булукулов. Зокрема, вчений зазначає, що відмінність у цих поняттях полягає в тому, що термін “завдання” передбачає певну діяльність, спрямовану на досягнення конкретної мети. Мета ж як певне бачення кінцевого результату може припускати завдання або ряд завдань, які необхідно вирішити для її досягнення, проте мета не передбачає процедури вирішення завдання.

Слушною також є думка дослідника про те, що зовнішня схожість понять “мета” і “завдання” тактичного рішення передбачає їх внутрішню підпорядкованість. З одного боку, конкретна мета тактичного рішення зумовлює конкретне завдання (ряд завдань), без вирішення якого (яких) вона не має сенсу. З іншого боку, формулювання завдання і його вирішення здійснюється з певною метою, яка є основою прийняття тактичного рішення. Пріоритетною у цьому зв’язку є мета, яка визначає напрям формулювання і вирішення визначених тактичних завдань [1, с. 17].

З огляду на викладене вище, сформулюємо власне визначення поняття “тактична мета” в теорії оперативно-розшукової діяльності – це кінцевий очікуваний (бажаний) результат, досягненню якого передують чітке визначення (конкретизація) оперативно-тактичних завдань, і їх виконання у спосіб, що забезпечить успішну реалізацію оперативно-тактичного рішення (зміна конкретної оперативно-тактичної ситуації у сприятливий бік).

Водночас для того, щоб правильно сформулювати тактичну мету під час вироблення оперативно-тактичного рішення, потрібно здійснити всебічну оцінку (аналіз) конкретної оперативно-тактичної ситуації.

Отже, беручи до уваги викладене вище, можна дійти висновку про те, що поняття “тактична мета” за змістом є ширше, ніж поняття “тактичне завдання”, і може включати декілька “тактичних завдань” у теорії оперативно-розшукової діяльності.

Що стосується поняття “тактичне завдання”, варто зазначити про фрагментарний характер наукової дискусії щодо цього визначення в теорії оперативно-розшукової діяльності.

Зокрема, ґрунтовний аналіз наукової літератури свідчить про наявність у відкритих джерелах лише декількох визначень цього поняття в теорії оперативно-розшукової діяльності. Так, автори навчального посібника “Основи оперативно-розшукової діяльності” (2015 р.) зазначають, що тактичні завдання оперативно-розшукової діяльності, як правило, полягають у вивченні, аналізі й оцінці оперативної обстановки, що склалася на території обслуговування (за лінією, на об’єкті), та, відповідно, виборі тих оперативно-розшукових заходів, що необхідні для досягнення стратегічних завдань оперативно-розшукової діяльності [21, с. 24].

На думку О. М. Бандурки, тактичні завдання оперативно-розшукової діяльності полягають у: виявленні, розкритті і сприянні розслідуванням злочинів та дій осіб, які причетні до їх вчинення; попередженні і припиненні конкретних злочинів; здійсненні розшуку осіб, які ухиляються від слідства, суду та відбуття кримінального покарання; здійсненні розшуку безвісно зниклих осіб, встановленні місцезнаходження та розшуку об’єктів, майна, предметів, які вже відомі і можуть бути доказами у кримінальній справі [17, с. 59–60].

У навчальному посібнику за загальною редакцією С. В. Албула визначено, що тактичні завдання оперативно-розшукової діяльності полягають у досягненні кінцевої мети, тобто у виявленні, запобіганні та припиненні злочинів або у розшуку осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду або ухиляються від відбування кримінального покарання, та їх затриманні [22, с. 53–54].

Не вдаючись до дискусії щодо визначених дефініцій, маємо зазначити, що наведені підходи лише частково (фрагментарно) розкривають таку складну категорію у теорії оперативно-розшукової діяльності, як поняття “тактичне завдання”.

Ось чому варто погодитися з тими науковцями, які вважають, що “слід шукати такі ознаки, які б дозволяли більш чітко відрізнити це поняття від суміжних (стратегічного) і виражали б його сутність” [23, с. 205].

Адже, як слушно з цього приводу зазначають Г. К. Синілов (1975) та К. К. Горяїнов (1987), незважаючи на те, що у теорії ОРД давно доведена доцільність розмежування системи різнопланових завдань боротьби зі злочинністю на стратегічні і тактичні, цей науково обґрунтований принцип систематично ігнорується, що породжує помилкові управлінські рішення, розпорошує сили, засоби та методи, знижує їх ефективність і репутацію науки [24, с. 20].

Отже, зважаючи на викладене, на основі аналізу літературних джерел [25, с. 18; 26, с. 22; 27, с. 13–20; 28, с. 223–228; 29, с. 96–105] пропонуємо класифікацію основних ознак, притаманних оперативно-тактичним завданням, що відрізняються від стратегічних завдань у теорії оперативно-розшукової діяльності, зокрема:

– **за часовою ознакою.** Оперативно-тактичні завдання є *короткостроковими* – обмежені часовими рамками, натомість стратегічним завданням притаманний довгостроковий характер. Як слушно зазначає В. П. Шиєнок, на стратегічному рівні, на відміну від тактичного, має місце більш тривалий часовий інтервал між початком дій і прогнозованим стратегічним результатом [16, с. 109];

– **за масштабністю.** Оперативно-тактичні завдання є локальними (проміжними) і обумовлені конкретною оперативно-тактичною ситуацією. Натомість стратегічні завдання є глобальними та зумовлені оперативною обстановкою загалом у державі. При цьому, як зазначається в контрозвідувальному словнику КДБ СРСР (1972), – “тактичні завдання впливають із стратегічних завдань, пов’язані з ними і сприяють їх вирішенню” [30, с. 264];

– **за спрямованістю.** Оперативно-тактичні завдання сприяють досягненню кінцевого очікуваного результату (тактичної мети) в конкретній оперативно-тактичній ситуації – реалізації оперативно-тактичного рішення. Натомість стратегічні завдання забезпечують досягнення стратегічної мети оперативно-розшукової діяльності (*припинення правопорушень та в інтересах кримінального судочинства, отримання інформації в інтересах безпеки громадян, суспільства і держави*) [15];

за способом вирішення. Найбільш ефективним способом вирішення оперативно-тактичних завдань, спрямованих на досягнення тактичної мети, є проведення оперативної комбінації, що полягає в штучному створенні сприятливих умов задля зміни конкретної оперативно-тактичної ситуації в інтересах оперативних підрозділів [31, с. 76]. При цьому одним із основних способів вирішення стратегічних завдань оперативно-розшукової діяльності є формування (постійне удосконалення) правового регулювання оперативно-розшукової діяльності щодо реалізації державної політики у сфері боротьби (протидії) з організованою злочинністю [32].

Водночас проведений нами аналіз співвідношення категорій “оперативно-тактичне завдання” і “стратегічне завдання” в оперативно-розшуковій діяльності є неповним (поверхневим, частковим, фрагментарним), оскільки не становить мету нашого дослідження і потребує окремого вивчення.

Важливого значення набуває також питання класифікації оперативно-тактичних завдань у теорії оперативно-розшукової діяльності. Передусім заслуговує на увагу класифікація оперативно-тактичних завдань з урахуванням основних організаційно-тактичних форм у теорії оперативно-розшукової діяльності. Зокрема, на цій підставі можна виокремити: *оперативно-тактичні завдання оперативного пошуку* (виявлення (встановлення) осіб, фактів, предметів та документів, що становлять оперативний інтерес); *оперативно-тактичні завдання оперативної розробки* (підготовка до проведення оперативної розробки; підбір негласного працівника для проведення оперативної розробки; планування оперативної комбінації (найбільш оптимальні способи введення та виведення негласного працівника з оперативної розробки), проведення найбільш ефективних оперативно-розшукових заходів та інше); *оперативно-тактичні завдання оперативно-розшукової профілактики* (проведення заходів, які забезпечують недопущення вчинення злочинів, які задумуються або готуються).

При цьому, як свідчить аналіз матеріалів практики, тактичні (проміжні) завдання, що підлягають вирішенню під час проведення тієї чи іншої організаційно-тактичної форми, є різноманітними та визначаються з урахуванням аналізу та оцінки конкретної оперативно-розшукової ситуації.

Тому особливого значення набуває класифікація оперативно-тактичних завдань залежно від оперативно-тактичних ситуацій (проміжна, кінцева; сприятлива (проста), несприятлива (складна); типова, специфічна; ситуація, що вимагає негайного реагування, тощо).

Зрештою, зважаючи на викладене вище, варто говорити про те, що наведені класифікації є загальними та потребують подальших наукових розвідок.

Висновки і пропозиції. На підставі узагальнення основних положень сутності і співвідношення таких категорій у теорії оперативно-розшукової діяльності, як “тактична мета” та “тактичне завдання”, отримані такі результати:

За результатами узагальнення наукових позицій за тематикою дослідження зроблено висновок, що такі категорії, як “тактична мета” і “тактичне завдання” – взаємопов’язані, але не тотожні поняття.

Сформульовано власне визначення поняття “тактична мета” в теорії оперативно-розшукової діяльності – це кінцевий очікуваний (бажаний) результат, досягненню якого передують чітке визначення (конкретизація) оперативно-тактичних завдань, і їх виконання у спосіб, що забезпечить успішну реалізацію оперативно-тактичного рішення (зміна конкретної оперативно-тактичної ситуації у сприятливий бік).

Зазначається, що поняття “тактична мета” за змістом є ширше, ніж поняття “тактичне завдання”, і може включати декілька “тактичних завдань” у теорії оперативно-розшукової діяльності.

Запропоновано класифікацію основних ознак, притаманних оперативно-тактичним завданням, що відрізняються від стратегічних завдань у теорії оперативно-розшукової діяльності, зокрема: за часовою ознакою; за масштабністю; за спрямованістю; за способом вирішення.

Перспективами подальших розвідок у цьому напрямку є більш глибоке дослідження співвідношення категорій “оперативно-тактичне завдання” і “стратегічне завдання” в оперативно-розшуковій діяльності, а також класифікація оперативно тактичних завдань залежно від конкретної оперативно-тактичної ситуації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Булулуков О. Ю. Цели и задачи тактических решений в криминалистике. *Legea si Viata = Закон и Жизнь*. 2015. № 12/3. С. 15–18.
2. Крикун В. В. Завдання захисту об’єктів критичної інфраструктури в Україні: поняття, зміст і співвідношення з метою. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. Вип. 2 (23). Т. 4. С. 157–161.
3. Элькин П. С. Цели и средства их достижения в советском уголовно-процессуальном праве. Л.: ЛГУ, 1976. 143 с.
4. Погорецький М. А. Мета і завдання оперативно-розшукової діяльності. *Проблеми законності*. 2004. Вип. 70. С. 95–103.
5. Потёмкин И. Ю. Вопросы правового регулирования задач уголовного процесса и процесса доказывания по уголовным делам. *Актуальные проблемы реформирования правовой системы Российской Федерации* : сб. материалов Междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 125-летию БелГУ (Белгород, 25–26 апр. 2002 г.) : в 3 ч. / [отв. ред. Е. В. Новиков и др.]. Белгород : БелГУ, 2002. Ч. III : Уголовно-правовые, криминологические и криминалистические проблемы борьбы с преступностью на современном этапе. 372 с.
6. Адміністративне право України : підруч. / за ред. Ю. П. Битяка. Харків : Право, 2000. 520 с.
7. Анісімов Г. М. Зловживання довірою як спосіб вчинення злочину: поняття і кримінально-правове значення : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Х., 2003. 233 с.
8. Середа В. О. Проблеми підвищення ефективності діяльності прокурора з підтримання державного обвинувачення в суді : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.10. Х., 2005. 233 с.
9. Хашимов Р. А. Категория “цель” в уголовном процессе : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Челябинск, 2006. 24 с.
10. Сервецький І. В., Юрченко О. М. Розшукове право: самостійна галузева юридична наука. *Юридична наука*. 2011. № 1 (1). С. 166–176.
11. Овчинников О. М. О соотношении целей и задач оперативно-розыскной деятельности. *Молодой ученый*. 2017. № 13 (147). С. 466–469. URL: <https://moluch.ru/archive/147/41292>.
12. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : Перун, 2001. 1440 с.
13. Даль В. И. Толковый словарь живого великорусского языка : в 4 т. М. : Рус. яз., 1980. Т. 1. 683 с.
14. Ожегов С. И., Шведова Н. Ю. Толковый словарь русского языка. 4-е изд., доп. М. : Азбуковник, 1999. 944 с.
15. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18 лют. 1992 р. № 2135-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 22. Ст. 303.
16. Шиенок В. П. Оперативно-розыскная стратегия. *Вестник академии МВД Республики Беларусь*. 2005. № 2. С. 108–112.
17. Бандурка О. М. Оперативно-розшукова діяльність : підруч. : у 2 ч. Х. : Нац. ун-т внутр. справ, 2002. Ч. 1. 336 с.
18. Мезинов Д. А. О соотношении понятий “цель” и “задача” в науке уголовного процесса. *Вестник Томского государственного университета*. 2010. № 340. С. 129–131.
19. Белкин Р. С. Криминалистика: проблемы, тенденции, перспективы. От теории – к практике. М. : Юрид. лит., 1988. 240 с.
20. Шуклин А. Е. Особенности принятия информационных и тактических решений в сложных следственных ситуациях : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Екатеринбург, 2012. 270 с.
21. Основи оперативно-розшукової діяльності : навч. посіб. / [О. Ю. Анциферов, О. М. Чистолінов, С. В. Єськов та ін.] / за ред. С. М. Гусарова. Х. : Золота миля, 2015. 312 с.
22. Албул С. В., Андрусенко С. В., Мукоїда Р. В., Ноздрін Д. О. Основи оперативно-розшукової діяльності : навч. посіб. / за заг. ред. С. В. Албула. Одеса : ОДУВС, 2016. 270 с.

23. Шевчук В. Значення тактичних завдань для побудови та реалізації типових тактичних операцій у кримінальному провадженні. *Национальный юридический журнал: теория и практика*. 2016. С. 204–207.
24. Синилов Г. К. О некоторых итогах развития теории оперативно-розыскной деятельности за последние 15 лет (1990–2005 гг.) и ее актуальных проблемах на ближайшую перспективу. *Проблемы правоохранительной деятельности*. 2007. № 1. С. 15–21.
25. Шиканов В. И. Теоретические основы тактических операций в расследовании преступлений. Иркутск : Иркут. ун-т, 1983. 200 с.
26. Шиканов В. И. Информация к тактической операции “Атрибуция трупа” : учеб. пособие. Иркутск : Иркут. ун-т, 1975. 182 с.
27. Журавель В. А. Обставини, що підлягають з’ясуванню, у структурі криміналістичної методики. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2010. Вип. 10. С. 13–20.
28. Шепитько В. Ю. Типовые тактические операции в системе информационного обеспечения следственной деятельности. *Информационное обеспечение правоохранительной деятельности: проблемы, тенденции, перспективы* : сб. науч. ст. Калининград : Калининград. юрид. ин-т МВД России, 2007. С. 223–228.
29. Сорокотягин И. Н. Использование специальных познаний в криминалистическом комплексе “установление неопознанного трупа или его частей”. *Тактические операции и эффективность расследования* : сб. науч. тр. Свердловск: Свердл. юрид. ин-т, 1986. С. 96–105.
30. Контрразведывательный словарь КГБ / [под ред. В. Ф. Никитченко, П. С. Дмитриева и др.]. М.: Науч.-издат. отдел, 1972.
31. Павленко С. О. Наукові підходи до розуміння поняття “оперативна комбінація” в теорії оперативно-розшукової діяльності. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. 2021. Т. 32 (71). № 3. С. 76–82. (Серія “Юридичні науки”).
32. Про схвалення Стратегії боротьби з організованою злочинністю : розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 верес. 2020 р. № 1126-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1126-2020-%D1%80#Text>.

REFERENCES

1. Bululukov, O. Iu. (2015). *Tseli i zadachi takticheskikh resheniy v kriminalistike* [Goals and objectives of tactical decisions in forensic science]. *Legea si Viata = Zakon i Znizn, Legea si Viata = Law and Life*, 12/3, 15–18 [in Russian].
2. Krykun, V. V. (2018). *Zavdannia zakhystu obiektiv krytychnoi infrastruktury v Ukraini: poniattia, zmist i spivvidnoshennia z metoiu* [Tasks of protection of critical infrastructure in Ukraine: the concept, content and relationship to the goal]. *Prykarpatskyi yurydychnyi visnyk, Prykarpattya Legal Bulletin*, 2(23), 4, 157–161 [in Ukrainian].
3. Elkind, P. S. (1976). *Tseli i sredstva ikh dostizheniia v sovetskom ugovovno-protsessualnom prave* [Goals and means of achieving them in the Soviet criminal procedure law]. L: LGU [in Russian].
4. Pohoretskyi, M. A. (2004). *Meta i zavdannia operatyvno-rozshukovoi diialnosti* [The purpose and objectives of operational and investigative activities]. *Problemy zakonnosti, Problems of legality*, 70, 95–103 [in Ukrainian].
5. Potemkin, I. Iu. (2002). *Voprosy pravovogo regulirovaniia zadach ugovovnogo protsessa i protsessa dokazyvaniia po ugovovnym delam* [Questions of legal regulation of the tasks of the criminal process and the process of proving in criminal cases]. *Aktualnye problemy reformirovaniia pravovoy sistemy Rossiyskoy Federatsii, Actual problems of reforming the legal system of the Russian Federation: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference* (p. 372). (Vols. 1–3). E. V. Novikov (et al.). (Ed.). Belgorod: BelGU [in Russian].
6. Bytiak, Yu. P. (Ed.). (2000). *Administratyvne pravo Ukrainy [Administratyvne pravo Ukrainy]*. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
7. Anisimov, H. M. (2003). *Zlovzhyvannia doviroiu yak sposib vchynennia zlochynu: poniattia i kryminalno-pravove znachennia* [Abuse of trust as a way of committing a crime: the concept and criminal significance]. *Candidate's thesis*. Kharkiv [in Ukrainian].
8. Sereda, V. O. (2005). *Problemy pidvyshchennia efektyvnosti diialnosti prokurora z pidtrymannia derzhavnoho obvyuvachennia v sudi* [Problems of improving the efficiency of the prosecutor's activities in support of public prosecution in court]. *Candidate's thesis*. Kharkiv [in Ukrainian].

9. Khashimov, R. A. (2006). *Kategoriia "tsel" v ugovnom protsesse* [Category "goal" in criminal proceedings]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Cheliabinsk [in Russian].
10. Servetskiy, I. V. & Yurchenko, O. M. (2011). *Rozshukove pravo: samostiina haluzeva yurydychna nauka* [Investigative law: independent branch legal science]. *Yurydychna nauka, Legal science, 1(1)*, 166–176 [in Ukrainian].
11. Ovchinnikov, O. M. (2017). *O sootnoshenii tseley i zadach operativno-rozysknoy deiatelnosti* [On the correlation of goals and objectives of operational-search activity]. *Molodoy uchenyy, Young scientist, 13(147)*, 466–469. Retrieved from <https://moluch.ru/archive/147/41292> [in Russian].
12. Busel, V. T. (Ed.). (2001). *Velykiy tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy* [Large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language]. Kyiv; Irpin: Perun [in Ukrainian].
13. Dal, V. I. (1980). *Tolkovyy slovar znivogo velikoruskogo iazyka* [Explanatory Dictionary of the Living Great Russian Language]. (Vols. 1–4). Moscow: Rus. iaz. [in Russian].
14. Oznegov, S. I. & Shvedova, N. Iu. (1999). *Tolkovyy slovar russkogo iazyka* [Explanatory dictionary of the Russian language] (4th ed.). Moscow: Azbukovnik [in Russian].
15. *Zakon Ukrainy "Pro operativno-rozshukovu diialnist": vid 18 liut. 1992 r. No. 2135-XII* [Law of Ukraine "On operative-search activity" from February 18, 1992, No. 2135-XII]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, Information of the Verkhovna Rada of Ukraine, 22*, 303 [in Ukrainian].
16. Shienok, V. P. (2005). *Operativno-rozysknaia strategiiia* [Operational search strategy]. *Vestnik akademii MVD Respubliki Belarus, Bulletin of the Academy of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Belarus, 2*, 108–112 [in Russian].
17. Bandurka, O. M. (2002). *Operativno-rozshukova diialnist* [Operational search activity]. (Vols. 1–2). Kharkiv: Nats. un-t vnutr. sprav [in Ukrainian].
18. Mezinov, D. A. (2010). *O sootnoshenii poniaty "tsel" i "zadacha" v nauke ugovnogo protsesa* [On the relationship between the concepts "goal" and "task" in the science of criminal procedure]. *Vestnik Tomskogo gosudarstvennogo universiteta, Tomsk State University Bulletin, 340*, 129–131 [in Russian].
19. Belkin, R. S. (1988). *Kriminalistika: problemy, tendentsii, perspektivy. Ot teorii – k praktike* [Forensic science: problems, trends, prospects. From theory to practice]. Moscow: Iurid. lit. [in Russian].
20. Shuklin, A. E. (2012). *Osobennosti priniatiia informatsionnykh i takticheskikh resheniy v slozhnykh sledstvennykh situatsiakh* [Features of making information and tactical decisions in difficult investigative situations]. *Candidate's thesis*. Ekaterinburg [in Russian].
21. Antsyferov, O. Yu., Chystolinov, O. M. & Yeskov, S. V. (et al.). (2015). *Osnovy operativno-rozshukovoi diialnosti* [Fundamentals of operational and investigative activities]. S. M. Husarova (Ed.). Kharkiv: Zolota mylia [in Ukrainian].
22. Albul, S. V., Andrusenko, S. V., Mukoida, R. V. & Nozdrin, D. O. (2016). *Osnovy operativno-rozshukovoi diialnosti* [Fundamentals of operational and investigative activities]. S. V. Albul (Eds.). Odesa: ODUVS [in Ukrainian].
23. Shevchuk, V. (2016). *Znachennia taktychnykh zavdan dlia pobudovy ta realizatsii typovykh taktychnykh operatsii u kryminalnomu provadzhenni* [The value of tactical tasks for the construction and implementation of typical tactical operations in criminal proceedings]. *Natsionalnyy iuridicheskyy zhurnal: teoriia i praktika, National Legal Journal: Theory and Practice, 204–207* [in Ukrainian].
24. Sinilov, G. K. (2007). *O nekotorykh itogakh razvitiia teorii operativno-rozysknoy deiatelnosti za poslednie 15 let (1990–2005 gg.) i ee aktualnykh problemakh na bliznayshuiu perspektivu* [On some results of the development of the theory of operational-search activity over the past 15 years (1990–2005) and its topical problems in the near future]. *Problemy pravookhranitelnoy deiatelnosti, Law enforcement problems, 1*, 15–21 [in Russian].
25. Shikanov, V. I. (1983). *Teoreticheskie osnovy takticheskikh operatsiy v rassledovanii prestupleniy* [Theoretical Foundations of Tactical Operations in Crime Investigation]. Irkutsk: Irkut. un-t [in Russian].
26. Shikanov, V. I. (1975). *Informatsiia k takticheskoy operatsii "Atributsiia trupa"* [Information for the tactical operation "Attribution of the corpse"]. Irkutsk: Irkut. un-t [in Russian].
27. Zhuravel, V. A. (2010). *Obstavyny, shcho pidliahaiut ziasuvanni, u strukturi kryminalistychnoi metodyky* [Circumstances to be clarified in the structure of forensic methodology]. *Teoriia ta praktyka sudovoi ekspertyzy i kryminalistyky, Theory and practice of forensic science and criminology, 10*, 13–20 [in Ukrainian].
28. Shepitko, V. Iu. (2007). *Tipove takticheskie operatsii v sisteme informatsionnogo obespecheniia sledstvennoy deiatelnosti* [Typical tactical operations in the information support system for investigative activities]. *Informatsionnoe obespechenie pravookhranitelnoy deiatelnosti: problemy, tendentsii, perspektivy, Information*

support of law enforcement: problems, trends, prospects: Proceedings of the Scientific Conference (pp. 223–228). Kaliningrad: Kaliningrad. iurid. in-t MVD Rossii [in Russian].

29. Sorokotiagin, I. N. (1986). Ispolzovanie *spetsialnykh poznanii v kriminalisticheskom komplekse "ustanovlenie neopoznannogo trupa ili ego chastei"* [The use of special knowledge in the forensic complex "identification of an unidentified corpse or its parts"]. *Takticheskie operatsii i effektivnost rassledovaniia, Tactical operations and the effectiveness of the investigation*: Proceedings of the Scientific Conference (pp. 96–105). Sverdlovsk: Sverdl. iurid. in-t [in Russian].

30. Nikitchenko, V. F. & Dmitriev, P. S. (et al.). (Ed.). (1972). *Kontrrazvedyvatelnyy slovar KGB [KGB counterintelligence dictionary]*. Moscow: Nauch.-izdat. ot del [in Russian].

31. Pavlenko, S. O. (2021). *Naukovi pidkhody do rozuminnia poniattia "operatyvna kombinatsiia" v teorii operatyvno-rozshukovoi diialnosti* [Scientific approaches to understanding the concept of "operational combination" in the theory of operational and investigative activities]. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V. I. Vernadskoho, Scientific notes of Tavriya National University named after V. I. Vernadsky*, 32(71), 3, 76–82 [in Ukrainian].

32. *Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy "Pro skhvalennia Stratehii borotby z orhanizovanoi zlochynnisty": vid 16 veres. 2020 r. No. 1126-r* [Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On approval of the Strategy for Combating Organized Crime" from September 16, 2020, No. 1126-r]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1126-2020-%D1%80#Text> [in Ukrainian].

Дата надходження: 03.07.2021 р.

Sergey Pavlenko

National Academy of Internal Affairs,
Candidate of Law, Associate Professor,
leading researcher of the organization's department of
scientific activity and protection of intellectual property rights
e-mail: pavlenko0212@gmail.com
pl. Solomyanska, 1, Kyiv, 03035, Ukraine

THE RELATIONSHIP BETWEEN THE CONCEPTS OF "TACTICAL PURPOSE" AND "TACTICAL TASK" IN THE THEORY OF OPERATIONAL AND EXPLORATORY ACTIVITY

In the article, based on the results of generalization of scientific positions on the research topic, it is concluded that such categories as "tactical goal" and "tactical task" are interrelated, but not identical concepts.

The own definition of the concept of "tactical goal" in the theory of operational and investigative activities – is the final expected (desired) result, which is preceded by a clear definition (specification) of operational and tactical tasks, and their implementation in a way that will ensure successful implementation of operational and tactical solutions (change of a specific operational and tactical situation in a favorable direction).

It is noted that the concept of "tactical goal" in content is broader than the concept of "tactical task", and may include several "tactical tasks" in the theory of operational and investigative activities. The classification of the main features inherent in the operational and tactical tasks, which differ from the strategic tasks in the theory of operational and investigative activities, in particular: by time; by scale; by orientation; by way of solution.

Key words: tactics, purpose, tasks, situation, decision, operative-search activity.